

Una desena d'investigadors donen forma a l' 'Atlas paisatgístic de les terres de Girona', una obra monumental que reescriu l'art català des de les comarques

Les arrels del paisatge

Eva Vázquez
GIRONA

Als orígens de la pintura catalana de paisatge hi ha, és clar, Nicolau Raurich i Santiago Rusiñol i Modest Urgell i Eliseu Meifrèn i Lluís Rigalt. Ells van ser els primers, en un gest inusual abans del segle XIX, a plantar el cavallet a l'aire lliure quan la majoria encara creien que les muses només visitaven els pintors a l'interior dels tallers ben calefats, entre draperies exuberants i tasses de porcellana fina. Però on anaven a pintar, aquests pioners?, quin era el paisatge que escollien? Doncs tot sovint, i ja des del primer moment, la font d'inspiració van ser les terres de Girona, des de la punxa catedralícia de la ciutat monumental fins a les cales encara verges de la Costa Brava i les frondositats boscanes de la Garrotxa. Es pot dir, amb propietat, que l'arrel més fonda del paisatgisme al nostre país cal

buscar-la a les comarques gironines, on l'obra dels grans precursors de l'art català va sumar-se a la d'infinat d'artistes locals, alguns de qualitat més que remarcables tot i haver estat sovint oblidats per la història general.

L'Atlas paisatgístic de les terres de Girona, una obra monumental en la qual han treballat durant tres anys intensos una desena d'investigadors coordinats per la historiadora de l'art Mariona Segura, posa ordre en un panorama analitzat fins ara només de manera dispersa i fragmentària per mitjà d'un detallat estudi, comarca per comarca, trencant la llegenda de la inexpugnable Cerdanya o la llunyana Catalunya Nord, que treu

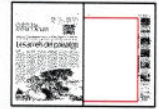
a la superfície la decisiva contribució dels artistes de les comarques de Girona a la construcció de l'imaginari paisatgístic del país sencer entre finals del segle XIX i l'any 1975 del segle XX, el marc cronològic al qual s'ha circumscrit la recerca. L'obra es presenta en un cofre de dos volums de gairebé 1.400 pàgines a través de les quals es documenten i descriuen més de 800 obres, la gran majoria pertanyents a col·leccions particulars i que, per tant, surten ara a la llum per primera vegada. Entre aquestes peces inèdites, n'hi ha algunes de pri-

mera categoria, des d'una representació del Cementiri de Vilabertran de Modest Urgell, fins a una vista de La vall d'Aro (1922) de Josep Berga i Boada, un retrat d'Amèlia Cosint al jardí (c. 1900) de Caterina Albert, o un esbós de Joan Colom per al mural del Palau de Montjuïc inspirat en el paisatge del Baix Empordà [reproduït al peu de la pàgina], a banda de moltes altres de Joan Serra, Lluís Rigalt, Oleguer Junyent, Joaquim Gimeno, Josep Obiols, Sigfried Bürrmann, Joaquim Mir, Jaume

Pons Martí, Joan Baptista Coromina o Josep Gelibert. No són les úniques sorpreses d'aquest Atlas destinat a convertir-se en una eina imprescindible per a l'estudi de l'art català de la primera meitat del segle XX: la mateixa investigació ha servit per revisar els fons d'importantes institucions com ara el Museu Nacional d'Art de Catalunya, l'Acadèmia de Belles Arts o el Museu de Montserrat per identificar amb exactitud molts paisatges d'obres perfecta-

ment catalogades i consagrades per la tradició dels quals fins ara es desconeixia l'origen gironí. És el cas d'alguns quadres de Santiago Rusiñol, Dionís Baixeras, Ramon Casas o Marià Pidelaserra. El treball rescata, a més, ni que sigui de manera tangencial, la important aportació que han fet un grapat de dones artistes del tot sepultades pel pas del temps; així, més enllà del miracle de Mela Muter, la potència d'Emilia Xargay o la delicadesa de Montserrat

Un inèdit de Caterina Albert, a l'esquerra, i al costat, vista de Pedret de Pons Martí i un guaix de Josep Subirats sobre el camp de Barcarès.

Lonch, l'estudi fa emergir els noms de Gertrudis Romaguera, Maria Ribot, Elena Paredes, Maria Pou, Teresa Bedós o Ramona Banquells, una pintora enigmàtica, de qui amb prou feines es disposa de cap dada, fora que va deixar una fabulosa visió de Santa Coloma de Farners que, datada el 1878, es considera una de les primeres imatges plàstiques que es conserven de la Selva.

Mariona Seguranyes afirma que, tot i que es referma el pes de la Garrotxa i de l'escola olotina en la fixació d'una determinada representació del paisatge, la investigació ha permès detec-

L'obra cataloga més de 800 obres de finals del segle XIX fins al 1975, en bona part inèdites

tar focus a vegades inesperats d'activitat creativa, com ara la Bisbal d'Empordà, Llagostera, el Noguera de Segueró o Llafranc; per descomptat, també Girona, Cadaqués o Tossa, d'on s'ha localitzat abundant material inèdit tot i haver estat ja profusament estudiats en treballs precedents. Dins aquesta

ambiciosa vocació de totalitat, s'ha inclòs en l'àmbit geogràfic de la recerca el Vallespir, el Rosselló i el Conflent, al capítol dels quals es destina un apartat a una modalitat especial de paisatge: el dels camps de concentració on van estar confinats artistes com ara Franch-Clapers o Josep Subirats.

L'Atlas, que es presenta avui a la Casa de Cultura de Girona (19 h), es complementa amb vuit exposicions que s'aniran inaugurant esglaonadament a cada comarca representada i on es podran veure, en molts casos per primera i única vegada, bona part de les obres reproduïdes al llibre. La primera mostra s'obre avui mateix a la Casa de Cultura de Girona; demà es presentaran la del Pla de l'Estany, al Museu Darder de Banyoles, i de l'Alt Empordà, al Museu de l'Empordà, i dissabte s'inaugurarà la del Baix Empordà, al Museu d'Història de Sant Peliu de Guixols.

